

HØRINGSUTTALELSE,

FORSLAG OM LOVFESTING AV KRISESENTERTILBUDET

1. Beskrivelse av dagens situasjon

Beskrivelsen gir etter vår mening et godt bilde av dagens situasjon, med de forskjellene som eksisterer både i forhold til tilbud, organisering og lokale tilpasninger. Forskjellene har sitt utspring i økonomi, befolkningsgrunnlag, geografiske forhold og organisatoriske ulikheter. Samtidig vil vi peke på det som er felles for alle sentrene, nemlig å gi voldsutsatte kvinner og barn et godt og trygt tilbud.

2. Hva skal lovfestes og forankring av tilbudet

Vi ser det som positivt at det utarbeides en egen lov som pålegger kommunene ansvar for å gi et helhetlig krisesentertilbud. Vi ønsker ikke en oppstyking av tilbudet og vi tror at man ved å legge et mer forpliktende ansvar på den enkelte kommune, vil kunne se et økt fokus på voldsproblematikk i nære relasjoner.

Videre mener vi at loven godt kan legge fastere rammer for tilbudet, og ikke overlate ansvaret for all utforming til den enkelte kommune. Samtidig vil det være nødvendig med lokale tilpasninger, og ikke minst interkommunale løsninger i deler av landet. Vi synes det er positivt at det oppfordres til at kommunene inngår driftsavtaler med eksisterende sentre som sitter med mye erfaring og kompetanse. I den forbindelse vil vi også peke på at kombinasjonen fast ansatte og frivillige vakter fungerer bra ved mange sentre.

3. Kommunens ansvar og innholdet i krisesentertilbudet

Det er ønskelig å understreke at krisesentertilbudet fortsatt skal være et lavterskeltilbud sånn som i dag. Vi anser det også som viktig at krisesentrene fortsetter sin utadrettede virksomhet ved å informere hjelpeapparat og samfunnet for øvrig om den nære voldens skadevirkninger. Når det gjelder oppfølging i re-etableringsfasen, særlig ved de mindre sentrene, vil dette muligens best kunne ivaretas ved å henvise til et samarbeid med andre instanser.

4. Målgrupper for krisesentertilbudet

Dagens krisesentertilbud gir kun unntaksvis tilbud til menn. Med sin vage ordbruk som ”anbefaler ikke” gir forslaget åpning for å samlokalisere tilbudet til menn og kvinner. Vi er enig i Europarådets holdning i dette spørsmålet og ønsker derfor at loven sier at tilbudene ikke skal samlokaliseres. Noen kvinner vil kunne føle seg svært utrygge hvis begge kjønn skal kunne bo ved samme senter, enkelte kulturer og religioner forbyr kvinner å være rundt menn på en slik måte og dette vil kunne hindre disse kvinnene i å komme til senteret.

Disse argumentene vil også gjelde i forhold til mannlige ansatte ved sentrene.

Det er vår holdning at tilbudet skal være egne tiltak, det vil si ikke avlaste rus/psykiatri eller løse utfordringer med midlertidig husløse, dette for å ta hensyn til ekstra sårbare kvinner og ikke minst barn ved sentrene.

Etter vår mening bør sentrene også gi et tilbud til kvinner utsatt for menneskehandel og voldtekt selv om dette ikke er begått av ”nærstående person”, dette fordi vi anser disse kvinnene som utsatt for vold. Når det gjelder personer uten lovlig opphold i Norge, bør de kunne få hjelp i en akutt situasjon i et begrenset tidsrom. De som har rett på opphold på asylmottak bør også ha rett til opphold på krisesenter ved behov for det.

I dag er det praksis i mange kommuner at man ser bort fra lov om sosiale tjenester og gir kvinner som oppholder seg på krisesenter utenfor sitt distrikt den hjelp hun normalt ville fått dersom hun hadde oppholdt seg i sin bostedskommune. Dersom praksis på dette endres vil det bli en stor utfordring for vertskommunen, økonomisk sett. Departementet påpeker at det ikke bør gis adgang til at en kommune nekter hjelp ved å henvise en person til sin bostedskommune. Dette er et viktig poeng vi vil understreke. Departementet bør se på muligheten for å gi ekstra tilskudd i rammen til vertskommunen på lik linje med de kommuner som har andre institusjoner. Kommuner som deltar i samarbeidet om krisesenteret må bli pålagt å følge opp egne innbyggere, også økonomisk.

5. Kvaliteten i tilbudet og tilrettelegging for ulike brukergrupper

Vi ser det som positivt at loven gir kommunene et ansvar og en plikt til å sørge for god ivaretagelse av barn på krisesenter, dette vil bli et viktig supplement til det som er andre instansers ansvar og kompetanse område overfor barn i en sårbar situasjon. Imidlertid vil vi påpeke at kompetansen overfor barn som har vært utsatt for vold eller vært vitne til vold bør økes i det øvrige hjelpeapparatet.

Når det gjelder arbeidet med barn ved det enkelte senter, kan dette også sikkert gjøres bedre på flere måter. Et viktig punkt vil være å ha personer med formell kompetanse på arbeid med barn i en vanskelig situasjon, ansatt eller tilknyttet senteret. Dette vil gjelde både for å ha samtaler med barn, for å tilrettelegge aktiviteter og ikke minst for å bidra til å styrke forholdet mellom mor og barn på en positiv måte. Det er viktig at det legges opp til at mor og barn får gode, ”hverdagslige” opplevelser sammen og at ikke mors foreldreautoritet svekkes ved at krisesenteret ”tar over” ansvaret for barna. Det er et mål at mor og barn skal ha et godt og sunt forhold når oppholdet er over.

Vi ser også tydelig at arbeidet med barn vil være litt forskjellig etter hvor lenge de oppholder seg ved senteret. Jo lenger de bor der desto viktigere blir det at andre instanser trekkes inn og at en barnefaglig person gjerne lager en plan for barnet i samarbeid med mor. Dette vil gjøre innsatsen overfor barnet mer målrettet og kan sikre at alle ansatte/vakter tar større ansvar overfor barnet.

Angående kompetansen i krisesentertilbudet, er vi enig i at kunnskap om å møte mennesker i krise er helt avgjørende, det samme syns vi gjelder kunnskap om eksisterende hjelpetiltak og

deres tilbud. Personlig egnethet er også viktig, herunder evne til å vise respekt og medmenneskelighet. Som departementet skisserer tror vi et eget opplæringsprogram vil være positivt for ansatte ved krisesenteret, særlig de frivillige vaktene. Et slikt opplæringsprogram vil også kunne sikre et likere tilbud ved alle landets sentre. Vi vil påpeke at et slikt opplæringsprogram med fordel kan bygge på erfaringer og kunnskap som fins i sentrene i dag og som er bygd opp gjennom 30 års arbeid.

Vi synes det vil være naturlig å kunne ha ulike formelle kompetansekrav til ansatte på dagtid/daglig leder og vakter som jobber kveld, helg og natt. Ved enkelte sentre vil dette også for en stor del være frivillige vakter. Når det gjelder kompetansekrav til daglige ledere synes vi det er naturlig at dette er innenfor felter som økonomi, ledelse, personal og administrasjon. Som nevnt bør det også kunne stilles kompetansekrav til ansatt som skal jobbe spesielt med barn.

Vi anser det som veldig viktig at den enkelte bruker får tilgang på kvalifisert tolk ved behov, og vi forstår det slik at det er den enkelte brukers kommune som skal ha rutiner for betaling av denne tjenesten.

Når det gjelder krav til fysisk sikring av lokaler, vil nok dette kunne variere mye alt etter lokale forhold og størrelse på senteret. Noen krav kan jo være låssystemer, utelys, porttelefon og monitor ved utgangsdør. I tillegg vil vi nevne at det kan være hensiktsmessig at det enkelte senter pålegges å utarbeide rutiner for håndtering av uønskede/ truende episoder. Disse må gjøres kjent for alle ansatte.

I deler av landet vil det nødvendigvis være store avstander fra bosted og til krisesenteret for enkelte kvinner. Dette er vanskelig å gjøre noe med, men det vil være viktig at tilbudet er kjent for flest mulig i senterets dekningsområde og at man har gode ordninger for økonomisk støtte til transport til senteret ved behov.

6. Samordning av tjenester

Vi sier oss enig med departementet når det foreslås at kommunene skal sørge for samordning av tjenester for voldsutsatte kvinner og at det gis tilbud om individuell plan for de med behov for langvarige og koordinerte tjenester.

7. Taushetsplikt og opplysningsplikt

Dette punktet sier vi oss enig med departementet i.

8. Politiattest

Vi er enige også på dette punktet og forholder oss positive til de avgrensninger og utdypinger som skisseres. Vi vil tilføye at det eventuelt også kan åpnes for mulighet til å kreve slik attest fremlagt av de som er ansatt før loven trer i kraft.

9. Internkontroll og kommunalt tilsyn

Vi ser positivt på at kommunene fører tilsyn med krisesentertilbudet. Dette tror vi vil gi en bedre samordning av tjenestetilbudet, et større fokus på problematikken lokalt og en god forankring i kommunene.

10. Statlig tilsyn

Dette får vår fulle tilslutning. Dette vil kunne sikre et godt tilbud til våre brukere og kan også være nyttig som korrektiv for kommuner og eksisterende sentre.

11. Forholdet til Svalbard

Det er ønskelig at loven skal gjelde også på Svalbard. Det er ingen grunn til å tro at det ikke finnes et behov for et krisesentertilbud også der.

12. Økonomiske og administrative konsekvenser

Vi stiller oss bak uttalelser fra krisesentersekretariatet som sier at det ikke er ønskelig med en omlegging av finansieringsordningen i denne omgang. Det vil innebære at kommunen fortsatt må sende søknad og rapportere til statlig myndighet. Vi vil derfor be om at 20-80 prosent finansieringen opprettholdes. Dette mener vi gir større sannsynlighet for at tiltakene prioriteres. Ved å fordele midlene til krisesentertilbudet gjennom rammetilskuddet til kommunene, er vi redd for at kvaliteten på tilbudet vil kunne variere veldig fra senter til senter og også at kvaliteten enkelte steder vil kunne gå ned på grunn av dårlig kommuneøkonomi.

13. Øvrige merknader

Vi vil igjen fremheve det arbeidet som er lagt ned gjennom mange år med krisesenter rundt om i landet, mye av dette er og har vært frivillig innsats. Denne erfaringen og kunnskapen er viktig å bygge videre på også når en ny lov skal på plass, Det kvinnepolitiske engasjementet og det utadrettede informasjonsarbeidet har vært og vil fortsatt være viktig for å sette fokus på problemstillinger og for å sette debatter i gang. I denne sammenheng er det viktig at sentrene har sine paraplyorganisasjoner å støtte seg til.